Draft Budgetary Plan

september 2013

Inhoud

Inleiding

Dit Draft Budgetary Plan (DBP) presenteert de eerste begroting van het kabinet Rutte-Asscher op hoofdlijnen. Het financieel en sociaal-economisch beleid van dit kabinet kent drie onlosmakelijk met elkaar verbonden pijlers: werken aan duurzame groei, de schatkist op orde brengen, en een evenwichtige inkomensverdeling.

In het kader van de buitensporigtekortprocedure is Nederland meegegeven om voor de begroting van 2014 voor ten minste 1 procent bbp (6 miljard euro) aan aanvullende duurzame maatregelen te nemen. Het kabinet heeft deze aanbeveling opgevolgd en presenteert in dit DBP een omvangrijk pakket aan duurzame bezuinigingsmaatregelen ter grootte van netto 6 miljard euro. In het pakket zijn de gevolgen voor ondernemerschap en werkgelegenheid zo veel mogelijk beperkt, wordt het onderwijs ontzien en is ruimte is gemaakt voor een aantal stimulerende maatregelen. Hoewel volgens de huidige inzichten het buitensporig tekort niet volledig in 2014 gecorrigeerd zal zijn, is het kabinet in het licht van de huidige economische situatie van mening dat met het aanvullende beleidspakket van 6 miljard euro effectief invulling is gegeven aan de aanbevelingen in het kader van de buitensporigtekortprocedure.

Met een omvangrijk pakket hervormingen op het gebied van de financiële sector, de woningmarkt, arbeidsmarkt, zorg en in de sfeer van pensioenen wordt tevens gewerkt aan toekomstbestendige groei voor de Nederlandse economie. Deze hervormingen zijn op basis van het Regeerakkoord verder uitgewerkt in een reeks van afspraken met fracties en maatschappelijke organisaties, zoals het Woonakkoord, het Sociaal Akkoord, het Zorgakkoord en het Energieakkoord. De hervormingen worden in meer detail behandeld in het Effective Action Report (EAR) en het Economic Partnership Programme (EPP). Het werken aan duurzame economische groei is onlosmakelijk verbonden met het werken aan herstel van de overheidsfinanciën met een scherp oog voor economisch herstel en een evenwichtige inkomensverdeling.

Hoofdstuk 1: Macro-economische vooruitzichten

Het CPB raamt een krimp van de Nederlandse economie met 1¼ procent in 2013 (na krimp van 1,2 procent in 2012).[1] Hierbij leveren zowel de consumptie, de investeringen als de overheidsbestedingen een negatieve bijdrage aan de ontwikkeling van het bbp. Alleen de uitvoer levert een positieve groeibijdrage voor 2013. Voor 2014 wordt een bescheiden groei van +½ procent geraamd; investeringen, overheidsbestedingen en de uitvoer dragen hier positief aan bij. De consumptie krimpt nog steeds in 2014 maar minder dan de afgelopen jaren. Tevens wordt aangenomen dat na een lange periode van daling, de huizenprijzen stabiliseren.

De Nederlandse economie bevindt zich momenteel in een fase van balansherstel, waarbij huishoudens, banken, pensioenfondsen en overheden werken aan herstel van de vermogenspositie. Met name de investeringen en particuliere consumptie blijft achter bij andere Europese landen. Dit heeft in belangrijke mate te maken met een onder druk staand beschikbaar inkomen en de hoge hypotheekschulden in combinatie met een daling van de huizenprijzen (en gepaard gaande lagere woninginvesteringen).

De gevolgen van het uitblijven van economische groei in de afgelopen jaren laten zich vooral voelen op de arbeidsmarkt. De werkloosheid loopt op tot 7 procent in 2013 en 7½ procent in 2014 als gevolg van zowel een dalende werkgelegenheid als een stijging van het arbeidsaanbod. De reële loonontwikkeling is negatief in zowel 2013 als 2014. Zowel de contract- als de incidentele loonontwikkeling staat onder druk. De inflatie bedraagt in 2013 naar verwachting 2¾ procent.

De effecten van het aanvullend beleidspakket in 2014 van 6 miljard euro (1 procent bbp) op de economische groei is voor 2014 met -¼ procent beperkt. Dit komt voornamelijk door een negatieve bijdrage van overheidsbestedingen. De consumptie van huishoudens en investeringen van bedrijven blijven vrijwel op pijl. Het pakket heeft in 2014 geen effect op de uitvoer, de contractlonen en de werkloosheid. De werkgelegenheid neemt met ¼ procent af.

Tabel 0.i) Externe aannames

	2012	2013	2014
Kortlopende rente (jaargemiddelde)	0,6	0,2	0,4
Langlopende rente (jaargemiddelde)	1,9	1,9	2,4
USD/€ wisselkoers (jaargemiddelde)	1,28	1,32	1,32
Nominale effectieve wisselkoers	..	..	..
Mondiale bbp-groei*	3,0	2,8	3,5
EU bbp-groei	-0,5	-0,5	1,0
Groei van relevante buitenlandse markten	0,7	1,5	3,8
Mondiale (exclusief EU) import volumes	..	..	..
Olieprijs (Brent, USD per vat)	111,67	105,27	102,95

*Inclusief EU.

[1]Noot: de cijfers in het Draft Budgetary Plan zijn hoofdzakelijk gebaseerd op de laatste raming van het CPB (Macro-economische verkenning, september 2013) en de Miljoenennota 2014.

Tabel 1.a. Macro-economische vooruitzichten

	ESA Code	2012	2012	2013	2014
		niveau	mutatie-tempo	mutatie-tempo	mutatie-tempo
1. Reëel bbp	B1*g	599,3	-1,2	-1¼	½
Waarvan					
1.1. Effect van discretionaire maatregelen op bbp-groei (procentpunt)*		---	---		-¼
2. Potentiële BBP			0,4	-0,1	0,1
Bijdrage:					
Arbeid			0,2	-0,2	-0,1
Kapitaal			0,3	0,1	0,1
Totale factor productiviteit			0,0	0,0	0,1
3. Nominale BBP	B1*g		0,0	0,4	1,9
Componenten van reële bbp					
4. Particuliere consumptieve bestedingen	P.3	273,3	-1,6	-2,1	-1,0
5. Consumptieve bestedingen van de overheid	P.3	170,6	-0,7	-0,9	0,4
6. Bruto investeringen in vaste activa	P.51	102	-4,0	-8,9	1,8
7. Mutaties voorraad (% of bbp)	P.52 + P.53	3,1	0,2	-0,8	0,5
8. Uitvoer van goederen en diensten	P.6	527,6	3,2	2,7	3,3
9. Invoer van goederen en diensten	P.7	477,2	3,3	0,0	3,7
Bijdragen aan reële bbp-groei					
10. Finale binnenlandse vraag		545,9	-1,7	-2,7	0,0
11. Voorraadmutaties	P.52 + P.53	3,1	0,2	-0,8	0,5
12. Extern saldo van goederen en diensten	B.11	50,3	0,2	2,4	0,1

*/ effect van het 6-miljardpakket op de bbp-groei volgens het CPB.

Tabel 1.b. Prijsontwikkelingen

	ESA Code	2012	2012	2013	2014
		niveau	mutatie-tempo	mutatie-tempo	mutatie-tempo
1. Bbp-deflator		100	1,3	1,5	1,4
2. Particuliere consumptiedeflator		100	2,2	2,8	2,0
3. HICP		100	2,8	2,9	1,8
4. Overheidsconsumptiedeflator		100	2,7	1,0	1,4
5. Investeringsdeflator		100	-0,6	0,7	1,0
6. Uitvoerprijsdeflator (goederen en diensten)		100	1,7	-0,7	0,4
7. Importprijsdeflator (goederen en diensten)		100	2,4	-0,7	0,5

Tabel 1.c. Arbeidsmarktontwikkelingen

	ESA Code	2012	2012	2013	2014
		niveau	mutatie-tempo	mutatie-tempo	mutatie-tempo
1. Werkgelegenheid, personen (x 1000)		8682,1	-0,2	-1,0	-0,2
2. Werkgelegenheid, aantal gewerkte uren		6734,0	-0,3	-1,2	-0,5
3. Werkloosheid (%)		468,9	5,3	6,9	7,6
4. Arbeidsproductiviteit, personen			-1,1	-0,2	0,8
5. Arbeidsproducitiviteit, gewerkte uren			-1,0	0,0	1,0
6. Loonsom van werknemers	D.1	309,2	1,0	-0,5	2,1
7. Loonsom per werknemer		35,6	1,9	1,5	3,0

Tabel 1.d. Sectorale saldi

%bbp	ESA Code	2012	2013	2014
1. Netto kredietverlening/kredietneming ten opzichte van de rest van de wereld	B.9	7,7	10,0	10,2
waarvan:				
Saldo van goederen en diensten		8,4	10,6	10,5
Saldo van primaire inkomsten en overdrachten		0,9	1,1	1,2
Kapitaalrekening		-1,6	-1,8	-1,6
2. Spaarsaldo van de particuliere sector	B.9	12,0	13,3	13,8
3. Netto financieringssaldo (totale overheid)	B.9	-4,1	-3,2	-3,3
4. Statistische discrepantie		..	..	..

Hoofdstuk 2: Begrotingsdoelstellingen

Het EMU-saldo komt naar verwachting uit op -3,2 procent bbp in 2013 en -3,3 procent bbp in 2014. Allereerst nemen de belasting- en premie-inkomsten in 2014 met 11,5 miljard euro toe ten opzichte van 2013, met name als gevolg van beleidsmaatregelen. De gasbaten nemen in 2014 echter af ten opzichte van 2013 vanwege de verwachte lagere olieprijs in 2014. Tegelijkertijd stijgen in 2014 de uitgaven aan de zorgsector en aan sociale zekerheid. Dit hangt nauw samen met de oploop in de vergrijzing en werkloosheid. Ten slotte vallen de incidentele opbrengsten uit de frequentieveiling voor mobiele telefonie en mobiel Internet weg uit de raming voor het EMU-saldo voor 2014. Het EMU-saldo verslechtert hierdoor van 2013 op 2014 in beperkte mate, ondanks het feit dat de groei in 2014 naar verwachting aan zal trekken en er is besloten tot een omvangrijk additioneel beleidspakket van 6 miljard euro (zie hoofdstuk 5).

Het structureel saldo verbetert van -2,5 procent in 2012 naar -1,5 procent in 2013 en -1,3 procent bbp in 2014. De conjuncturele component en incidentele componenten zijn sterk negatief in alle jaren en geeft weer dat Nederland onder het langjarig gemiddelde presteert. Incidentele factoren drukken daarnaast het structureel tekort in 2013 aanzienlijk met 3,1 miljard euro oftewel 0,5 procent bbp. De incidentele factoren in 2013 waren de telecomveiling met eenmalige opbrengsten van 3,8 miljard euro en de nationalisatie van SNS REAAL van 0,7 miljard euro.

De EMU-schuld komt in 2013 naar verwachting uit op 451 miljard euro (75,0 procent bbp). De toename is met name het gevolg van de nationalisatie van SNS REAAL en het EMU-tekort in 2013. In 2014 groeit de schuld door naar een totaal van 466 miljard euro (76,1 procent bbp). Door de stijging van het bbp is er sprake van een verlagend effect op de ontwikkeling van de schuld. Er zijn ook schuldverhogende effecten. Zo bedraagt in 2014 het EMU-saldo -19,9 miljard euro. Hiertegenover staat dat het schatkistbankieren door decentrale overheden tot een schuldafname van naar verwachting circa 2 miljard euro leidt tussen 2013 en 2014. Ook de ING back-up faciliteit verlaagt de schuld. Deze faciliteit wordt namelijk geleidelijk afgebouwd.

In 2013 dalen de uitstaande garanties met 6,8 procentpunt bbp ten opzichte van het jaar ervoor. Het EFSF gaat per juli 2013 geen nieuwe leningen meer aan. Hierop is besloten om het garantieplafond neerwaarts bij te stellen tot de benodigde geraamde garanties aan het EFSF voor de huidige programma's van Ierland, Portugal en Griekenland en de benodigde geraamde garantie voor het aanhouden van de kasreserve van het EFSF.[2] In 2014 zullen de totale uitstaande garanties met 0,6 procentpunt bbp dalen tot 35,6 procent bbp. Tevens zal volgend jaar de garantieregeling voor interbancaire leningen aflopen. Omdat de laatste regeling in november 2014 afloopt, zal de garantie pas in december 2014 in de begroting en garantieplafond worden afgeboekt. Dit wordt zichtbaar in de begroting van 2015.

[2] Zie verslag van de Eurogroep van 26 november, d.d. 28 november 2012, met kenmerk Tweede Kamer 21 501-07, nr. 972 en verslag van de Ecofin Raad en Eurogroep van 12 en 13 december 2012, d.d. 20 december 2012, met kenmerk Tweede Kamer 21 501-07 nr. 981.

Tabel 2.a. budgettaire targets totale overheid uitgesplitst naar sub-sector

	ESA Code	2013	2014
In % bbp			
Netto financieringssaldo (EDP B.9) per overheidssector			
1. Totale overheid	S.13	-3,2	-3,3
2. Centrale overheid	S.1311	-0,9	-2,0
3. Deelstaten	S.1312	..	..
4. Decentrale overhied	S.1313	-0,4	-0,3
5. Fondsen sociale zekerheid	S.1314	-1,8	-1,0
6. Rentelasten	D.41	1,8	1,8
7. Primair saldo		-1,3	-1,5
8. Eenmalige en andere tijdelijke maatregelen		-0,5	0,0
9. Reële bbp-groei (%) (=1. in Tabel 1a)		-1¼	½
10. Potentiële bbp-groei (%) (=2 in Tabel 1.a)		-0,1	0,1
bijdragen:			
Arbeid		-0,2	-0,1
Kapitaal		0,1	0,1
Totale factor productiviteit		0,0	0,1
11. Output gap (% van potentiële bbp)		-3,8	-3,5
12. Conjuncturele begrotingscomponent (% van potentiële bbp)		-2,2	-2,0
13. Voor de conjunctuur gecorrigeerd saldo (1 - 12) (% van potentiële bbp)		-1,0	-1,3
14. Voor de conjunctuur gecorrigeerd primair saldo (13 + 6) (% van potentiële bbp)		0,9	0,5
15. Structureel saldo (13 - 8) (% van potentiële bbp)		-1,5	-1,3

Tabel 2.b. Ontwikkelingen in de schuldpositie van de totale overheid

	2013	2014
In % bbp		
1. Bruto schuld	75,0	76,1
2. Mutatie in bruto schuldquote	3,7	1,1
Bijdragen aan mutaties in bruto schuld		
3. Primair saldo (= item 7 in Tabel 2.a.i)	-1,3	-1,5
4. Rentelasten (= item 6 in Tabel 2.a.i)	1,8	1,8
5. Stock/flow aanpassing	0,6	-2,2
waarvan:		
Kastransverschillen	-0,1	0,0
Netto toename van financiële activa	1,0	-0,8
waarvan:		
Opbrengsten uit privatiseringen		
Noemereffect	-0,3	-1,4
p.m.: Impliciete rente op schuld	1,9	2,4
Overige relevante variabelen		
6. Liquide financiële activa	..	..
7. Netto financiële schuld (7=1-6)	..	..
8. Schuldafschrijving (bestaande obligaties) sinds het einde van het vorige jaar	4,8	5,2
9. Percentage schuld in vreemde valuta	5.1**	
10. Gemiddelde looptijd	7.3**	

* stand 31 december 2012
** stand 1 september 2013

Tabel 2.c Garanties van het Rijk

In % bbp	2014
Publieke garanties	35,6
Waarvan: gelieerd aan de financiële sector	28,7
Garantie interbancaire leningen	2,3
Garantie DNB winstafdracht	0,9
Garantie SNS	0,8
Deelneming ABN AMRO	0,2
EFSF	8,1
EFSM	0,5
ESM	5,8
Kredieten EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	0,4
DNB - deelneming in kapitaal IMF	7,6
EIB	1,6
Wereldbank	0,6

Hoofdstuk 3: Uitgaven en inkomstenramingen op basis van ongewijzigd beleid

Tabel 3 geeft de inkomsten en uitgaven van de totale overheid weer volgens de stand van beleid exclusief het 6 miljard pakket gebaseerd op input van het CPB.

Tabel 3. Uitgaven en inkomsten projecties van de totale overheid bij ongewijzigd beleid uitgesplitst naar de belangrijkste componenten.

	ESA Code	2013	2014
Totale overheid (S13)		% bbp	% bbp
1. Totale inkomsten bij ongewijzigd beleid	TR	47,2	47,1
Waarvan			
1.1. Belastingen op productie en invoerheffingen	D.2	11,8	12,0
1.2. Huidige belastingen op inkomen, vermogen, etc	D.5	11,0	10,8
1.3. Kapitaalheffingen	D.91	0,2	0,2
1.4. Sociale lasten	D.61	16,9	17,3
1.5. Inkomen uit vermogen	D.4	3,0	2,6
1.6. Overige		4,1	4,1
p.m.: Belastingdruk		39,9	40,2
(D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)			
2. Totale uitgaven bij ongewijzigd beleid	TE	50,1	51,1
Waarvan			
2.1. Loonsom van werknemers	D.1	9,6	9,5
2.2. Intermediair verbruik	P.2	7,4	7,3
2.3. Sociale overdrachten	D.62	24,7	25,1
	D.632		
waarvan werkloosheidsuitgaven		12,7	12,9
2.4. Rentelasten	D.41	1,8	1,8
2.5. Subsidies	D.3	1,2	1,3
2.6. Bruto investeringen in vaste activa	P.51	3,2	3,3
2.7. Kapitaaloverdrachten	D.9	..	..
2.8. Overige		2,0	2,7

Hoofdstuk 4: Uitgaven en inkomsten doelstellingen. Overheidsuitgaven naar functie

In tabel 4 is het aanvullend consolidatiepakket volledig verwerkt volgens de stand bij de MEV-raming (september 2013). Dit zorgt voor een verlaging van de uitgaven in miljarden euro. Het pakket heeft echter ook een negatief effect op de economische groei. Per saldo resulteert een lichte daling van de totale uitgaven in percentage van het bbp.

Tabel 4.a Uitgaven en inkomsten targets van de totale overheid uitgesplitst naar de belangrijkste componenten.

	ESA Code	2013	2014
Totale overheid (S13)		% bbp	% bbp
1. Totale inkomsten	TR	47,1	47,6
Waarvan			
1.1. Belastingen op productie en invoerheffingen	D.2	11,9	12,1
1.2. Belastingen op inkomen, vermogen, etc	D.5	11,1	11,2
1.3. Kapitaalheffingen	D.91	0,2	0,2
1.4. Sociale lasten	D.61	16,7	17,3
1.5. Inkomen uit vermogen	D.4	3,0	2,7
1.6. Overige		4,1	4,1
p.m.: Belastingdruk		39,7	40,8
(D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)			
2. Totale uitgaven	TE	50,2	51,0
Waarvan			
2.1. Loonsom van werknemers	D.1	9,6	9,4
2.2. Intermediair verbruik	P.2	7,3	7,2
2.3. Sociale overdrachten	D.62	24,8	25,1
	D.632		
waarvan werkloosheidsuitgaven		12,7	12,9
2.4.= Tabel 2.a.9. Rentelasten	D.41	1,8	1,8
2.5. Subsidies	D.3	1,3	1,2
2.6. Bruto investeringen in vaste activa	P.51	3,3	3,3
2.7. Kapitaaloverdrachten	D.9	..	..
2.8. Overige		2,1	2,9

Tabel 4.b Uitgaven die moeten worden uitgesloten van de uitgaven benchmark

	ESA Code	2012	2012	2013	2014
		Niveau	% bbp	% bbp	% bbp
1. Uitgaven aan EU-programma's die volledig worden gecompenseerd door inkomsten uit EU-fondsen		1,1	0,2	0,2	0,2
2. Werkloosheidsuitgaven *		10,9	1,8	2,2	2,5
3. Effect van discretionaire inkomsten maatregelen		3,9	0,7	1,6	1,5
4. Automatische inkomstentoename als gevolg van wetgeving		0,7	0,1	0,3	0,2

* WW, uitvoeringskosten WW en BUIG.

Tabel 4.c Uitgaven van de totale overheid naar functie.

4.c.i) Uitgaven totale overheid government aan onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid

	2013		2014	
	% bbp	% uitgaven totale overheid	% bbp	% uitgaven totale overheid
Onderwijs	5,4	10,7	5,4	10,7
Gezondheidszorg	11,0	21,7	11,2	22,2
Werkgelegenheid*	0,7	1,5	0,7	1,4

*/Deze post bevat: participatiebudget, WSW, re-integratietrajecten AO, re-integratievoorzieningen AO, arbeidsparticipatie 55+, sectorplannen, mobiliteitsbonus, scholingsdrempel, overgangsregeling levensloop, premievrijstelling oudere werknemers, startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid, afdrachtsvermindering onderwijs, ouderschapsverlofkorting en aanpak jeugdwerkloosheid.

4.c.ii) Classificering van overheidsfuncties

Functions of the Government	COFOG Code	**2013**	**2014**
		% bbp	% bbp
1. Algemene publieke diensten	1	5,4	5,3
2. Defensie	2	1,3	1,3
3. Openbare orde en veiligheid	3	2,1	2,1
4. Economische zaken	4	5,3	5,4
4. Milieubescherming	5	1,5	1,7
6. Huisvesting en gemeenschapsvoorzieningen	6	0,6	0,6
7. Zorg	7	9,2	9,5
8. Recreatie, cultuur en religie	8	1,0	1,0
9. Onderwijs	9	5,8	5,8
10. Sociale zekerheid	10	18,0	18,3
11. Totale uitgaven	TE	50,2	51,0

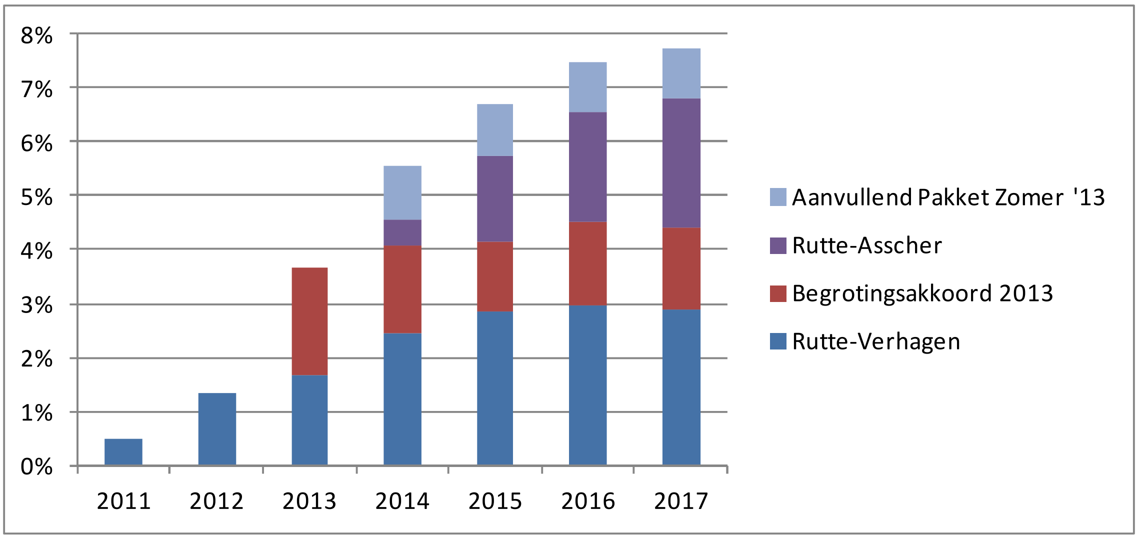
Hoofdstuk 5: Discretionaire maatregelen in de begroting 2014

Onderstaande tabel presenteert het aanvullende consolidatiepakket met een totale omvang van structureel 6 miljard aan besparingen. Deze besparingen richten zich in eerste instantie op de zorg, de sociale zekerheid en de collectieve sector. Via het Zorgakkoord wordt de trend van stijgende zorguitgaven verder omgebogen. In de sociale zekerheid wordt gefaseerd een huishoudentoeslag ingevoerd, waarin de huidige zorgtoeslag, kindgebondenbudget, huurtoeslag en een-ouderencomponent worden geïntegreerd. Dit maakt het stelsel eenvoudiger, transparanter en vergroot de doelmatigheid van inkomensondersteuning. De uitgaven aan salarissen in de collectieve sector worden beperkt door werk boven inkomen te stellen, terwijl de soberheid van het overheidsapparaat verder wordt vergroot. Samen met een aantal belasting en premiemaatregelen zoals het niet indexeren van belastingschijven en een verlenging van de crisisheffing wordt de overheidsbegroting structureel weer meer in lijn gebracht met de nieuwe economische realiteit. Het pakket wordt in detail beschreven in het Effective Action Report.

Tabel 5.a Discretionaire maatregelen genomen door de totale overheid						
In procent bbp						
Lijst met maatregelen	Target (Uitgaven/ Inkomsten component) ESA Code	Adoptie Status	2013	2014	2015	2016
Zorg						
Zorgakkoord	D.63p		0,0	0,0	-0,1	-0,1
Terugdraaien maatregel lage ziektelast	D.63p		0,0	0,0	0,2	0,2
Zorgtoeslag op basis van gemiddelde premie incl. collectieve contracten	D.62p		0,0	-0,1	-0,1	0,0
Geneesmiddelen	D.62p		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Overig zorg	D.63p		0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale zekerheid						
Gefaseerde invoering huishoudentoeslag	D.62p		0,0	0,0	-0,2	-0,2
AO-tegemoetkoming	D.62p		0,0	0,0	0,1	0,0
Rijksbegroting						
Korting loonruimte 2014 collectieve sector excl. zorg (loonsombenadering)	D.1p		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Prijsbijstellling 2013 (gecorrigeerd voor saldo generale mutaties)	Verschillende		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Overig rijksbegroting	Verschillende		0,0	0,0	0,0	0,0
Belastingen en premies						
Fiscale stimulering vrijval stamrechten	D.5r		0,0	-0,2	0,0	0,0
Beëindigen fiscale faciliëring voor nieuwe gevallen	D.5r		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Bevriezen belastingschrijven en heffingskortingen	D.5r (households)		0,0	-0,2	-0,2	-0,2
Inhouden lastenenveloppen	Verschillende		0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Verlengen werkgeversheffing hoge inkomens (crisisheffing)	D.29r (corporations)		0,0	-0,1	0,0	0,0
Versnellen verhoging arbeidskorting 2014 (meteen naar €250 pp)	D.5r (households)		0,0	0,1	0,0	0,0
Lastenverlichting bedrijven	D.611r		0,2	0,0	0,0	0,0
Niet doorgaan inkomensafhankelijk eigen risico en afbouwen algemene heffingskorting	D.5r (households)		0,0	0,0	-0,1	-0,1
Overig belastingen en premies	Verschillende		0,0	0,1	0,1	0,1
Energieakkoord						
Maatregelen energieakkoord	Verschillende		0,0	0,0	0,0	0,0
Overig			0,0	0,0	0,0	0,0
Kasritme OS, natuur en veiligheid	Verschillende		0,0	0,0	0,0	0,0
Doorwerking GF/PF (indicatief)	Verschillende		0,0	0,0	-0,1	-0,1
TOTAAL			**0,3**	**-1,0**	**-1,0**	**-0,9**

Naast het aanvullende pakket van 6 miljard dat in 2014 zal ingaan, bevat de begroting voor 2014 ook een aantal belangrijke maatregelen uit eerdere pakketten of maatregelen waarvan de budgettaire opbrengsten oplopen. Het gaat dan om het Regeerakkoord Rutte-Asscher, het Begrotingsakkoord 2013 en het Regeerakkoord Rutte-Verhagen. Deze pakketten waren reeds in het Stabiliteitsprogramma 2013 verwerkt.

Figuur: jaarlijkse (bruto) maatregelen om het begrotingstekort te verbeteren (in % bbp)



Noot: totaal aan consoliderende maatregelen ten opzichte van een beleidsarm scenario.

Hoofdstuk 6: Mogelijke relatie tussen de begroting en de doelstellingen in het kader van de Europese strategie voor groei en banen en landenspecifieke aanbevelingen

De landspecifieke aanbevelingen - tabel 6a - worden gedetailleerd besproken in het Economic Partnership Programme. De Europa 2020 is de groeistrategie van de EU voor de komende tien jaar die op 17 juni 2010 door de Europese Raad vastgesteld. De strategie is gericht op bevordering van slimme, duurzame en inclusieve economische groei in de EU. Daartoe zijn vijf doelstellingen geformuleerd, ter bevordering van werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale samenhang en duurzaamheid, die in 2020 bereikt moeten zijn. De nationale doelen die Nederland zichzelf heeft gesteld alsmede de belangrijkste beleidsmaatregelen die zijn getroffen staan beschreven in tabel 6b.

Table 6.a Landenspecifieke aanbeveling (LSA)

LSA nummer	Lijst van maatregelen	Omschrijving van directe relevantie
Zie Economic Partnership Programme		

Tabel 6.b Targets uit de Europa 2020 strategie.

Nationale 2020 hoofddoelen	Lijst van maatregelen	Omschrijving van directe relevantie om de target te adresseren
Nationale 2020 werkgelegenheid target [80%]	Paragraaf 3.3 en bijlage 2.1 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen, zoals: • Verhoging van de wettelijke en effectieve pensioenleeftijd. • Richten op rigiditeiten inzake arbeidsmarkt-participatie en de prikkel om te werken te verhogen. • Het stimuleren van deelname specifiek voor ouderen en verdieners van een tweede inkomen.	• De verwachting is dat de participatiegraad van ouderen zal toenemen wanneer de wettelijke pensioenleeftijd omhoog gaat. De gemiddelde pensioenleeftijd is de afgelopen 6 jaar gestegen en is nu 63,5. • De overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting wordt afgebouwd. Dit zal een stimulans zijn voor de arbeidsparticipatie. • De wetgeving inzake ontslag van werknemers zal activerender en eerlijker worden gemaakt. Daarnaast zal het ontslagrecht worden vereenvoudigd. Het doel is om de arbeidsmobiliteit te verbeteren. • De Participatiewet zal de arbeidsparticipatie van mensen met een handicap vergroten.
Nationale 2020 R&D target [2,5%]	Paragraaf 3.4 en bijlage 2.1 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen, zoals: • WBSO: Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk. In werking sinds 1994. • RDA (Research &Development Aftrek). In werking sinds 2012. • MKB+ Innovatie fonds. Met initiatieven als Seed Capital fonds en het Fund of funds begonnen in 2013. • Topsectoren aanpak, TKI toeslag en MIT. Implementatie gestart in 2013.	• De WBSO richt zich op het stimuleren van private investeringen in innovatie via een belastingaftrek voor arbeidskosten van R&D voor bedrijven, kennisinstellingen en zelfstandig ondernemers. • RDA richt zich op het stimuleren van private investeringen in innovatie door toe te staan dat ondernemers een deel van hun investeringen in innovatie aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting. • Het MKB+ innovatiefonds richt zich op het verhogen van het beschikbare risicokapitaal voor innovatieve bedrijven via: - Bedrijfsfinanciering via leningen aan startende venture capital fondsen. - Projectfinanciering via leningen aan bedrijven. • De topsectorenaanpak richt zich op het stimuleren van de verbinding tussen wetenschap, bedrijfsleven en overheden op terreinen onderzoek, menselijk kapitaal, regelgeving en buitenlandse aquisitie. De TKI-toeslag en de MIT stimuleren (financiële) deelname van bedrijven, met name MKB.
GHG emissie reductie target [-20%]	Paragraaf 4.3 van het NHP bevat de belangrijkste beleidsmaatregelen zoals: • Voor ETS sectoren bepaalt het ETS-plafond de GHG emissie reductie. • Voor non-ETS sectoren zijn er sectortale beleidspakketten (energie/industrie, transport, landbouw, woningbouw en non-CO2 broeikasgassen).	• Het ETS is het belangrijkste middel om het reductiedoel van 20% te bereiken. Het EU-plafond leidt precies naar het doel. Voor non-ETS sectoren zijn er nationale beleidsmaatregelen getroffen en dragen budgettaire maatregelen bij aan het doel voor deze sectoren, zoals hieronder beschreven bij hernieuwbare energie en energie efficiëntie.
Hernieuwbareenergie target [16%]	Paragraaf 4.3 van het NHP beschrijft de meest relevante beleidsmaatregelen zoals: • Het stimuleren van hernieuwbare energie door de subsidieregeling SDE+ met een toenemend budget tot 3,1 miljard euro in 2020 en 3,2 miljard euro in	• De SDE+ subsidieregeling is gericht op het stimuleren van het realiseren van de hernieuwbare energieproductie. Met betrekking tot ‘off shore’ windenergie is de kostenreductie afgesproken met relevante stakeholders. Het doel van 16%

	2023, in overeenstemming met het nationale energie akkoord.	hernieuwbare energie is in dit verband getemporiseerd van 2020 naar 2023.
Nationale energie efficiëntie target [verbetering van 1,5% per jaar conform de energie-efficiëntie richtlijn]	Paragraaf 4.3 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen zoals: • Het beleid ter implementatie van de richtlijn wordt in 2013 geformuleerd.	• Diverse maatregelen zullen getroffen worden waaronder budgettaire maatregelen en de aanscherping van convenanten om het bedrijfsleven te stimuleren tot meer energie efficiëntie, in overeenstemming met het energieakkoord. Daarnaast wordt een nieuw stimuleringsprogramma ontwikkeld voor duurzame bouw. Het belangrijkst is een zogenoemd revolverend fonds voor woningbezitters en een energie stimuleringsprogramma van 400 miljoen euro.
Nationale voortijdige schoolverlating target [8%]	Paragraaf 4.4 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen, zoals: • Sluitend verzuimbeleid. • Meerjarige prestatiegerichte convenanten gesloten tussen de minister van OCW, contactgemeenten en onderwijsinstellingen. • Samenwerking met ketenpartners binnen de regio. • Programma's voor regionale aanpak. • Nadruk op eerste leerjaren in het mbo.	• Scholen worden gestimuleerd hun verzuimbeleid op orde te hebben. Dit betekent dat zij verzuim registeren, melden en aanpakken. • De uitgangspunten van de convenanten zijn: prestatieafspraken, transparantie in de cijfers over voortijdig schoolverlaters en prestatiebeloning voor scholen. De school ontvangt een financiële beloning indien het jaarlijkse uitvalpercentage zakt onder vastgestelde normen. • De inzet en samenwerking van diverse partners in de regio is noodzakelijk voor het slagen van de aanval op schooluitval. Het gaat om scholen, gemeenten, jeugdzorg, bedrijfsleven. • De schooluitval in de eerste leerjaren van het mbo wordt teruggedrongen door meer begeleide lestijd en door intensieve begeleiding en coaching.
Nationale target voor tertiare opleiding [40%]	Paragraaf 4.4 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen, zoals: • Investeringen in studiekeuze en studiesucces. • Prestatieafspraken met individuele instellingen voor hoger onderwijs. • Goede aansluiting tussen middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en hoger beroeps-onderwijs (hbo) en een toereikende kwaliteit van het mbo.	• Met vrijwel elke hogeschool en universiteit zijn prestatieafspraken gemaakt over de verbetering van kwaliteit en studiesucces, de bevordering van profilering en zwaartepuntvorming en de versterking van valorisatie. • Onderzoek heeft uitgewezen dat de groep studenten die kiest voor een niet-verwante vervolgstudie vaak uitvalt. Daarom is besloten om het voor de minister van OCW mogelijk te maken om aan studenten met een mbo-achtergrond nadere vooropleidingseisen stellen, om zo de doorlopende leerlijnen te verbeteren.
Nationale armoede target [100.000 minder 'jobless households']	Paragraaf 4.5 van het NHP bevat de meest relevante beleidsmaatregelen, zoals: • Verbetering van de toegang tot de arbeidsmarkt • De zorg voor een adequaat minimuminkomen • De toegankelijkheid van diensten van hoge kwaliteit, zoals schuldhulpverlening. • Alle andere maatregelen ter vergroting van de arbeidsparticipatie en verbetering van de werkgelegenheid (3,3) zijn hier ook van toepassing.	• Door een betere toegang tot de arbeidsmarkt en maatregelen die de arbeidsparticipatie verhogen wordt het aantal gezinnen in een werkarme situatie verlaagd. Het adequaat minimum inkomen en de toegankelijkheid van ondersteuning vormt een vangnet voor kwetsbare groepen. In 2011 leefden 1.678.000 personen (0-64 jaar) in een huishouden met een lage werkintensiteit (jobless households) in 2008waren dit er 1.613.000.

Hoofdstuk 7: Vergelijking met recentste Stabiliteitsprogramma

Ten opzichte van het Stabiliteitsprogramma uit april 2013 is het EMU-saldo verbeterd in 2013 en verslechterd in 2014. In 2013 verbetert het EMU-saldo met name door de beslissing van het CBS dat de nationalisatie van SNS REAAL gedeeltelijk niet-relevant is voor het EMU-saldo. De tegenvallende economische ontwikkeling zorgt zowel in 2013, als in 2014 voor hogere uitgaven aan werkloosheid en lagere belasting- en premie-inkomsten. Hiertegenover staat in 2014 het aanvullend beleidspakket van 6 miljard euro. Per saldo verslechtert het EMU saldo in 2014 ten opzichte van het Stabiliteitsprogramma hiermee met 0,3 procentpunt tot -3,3 procent.

Tabel 7. Afwijking van het laatste SP.

	ESA Code	2012	2013	2014
		% bbp	% bbp	% bbp
Target netto begrotingstekort totale overheid	B.9			
Stabiliteitsprogramma		-4,1	-3,4	-3,0
Draft Budgetary Plan		-4,1	-3,2	-3,3
Verschil		0,0	0,2	-0,3
Projecties netto begrotingstekort totale overheid bij ongewijzigd beleid	B.9			
Stabiliteitsprogramma (zonder beleid)		-4,1	-3,3	-3,4
Draft Budgetary Plan (zonder beleid)		-4,1	-3,0	-4,0
Verschil		0,0	0,3	-0,6

Hoofdstuk 8: Impact op de verdeling van de belangrijkste uitgaven en inkomstenmaatregelen

Onderstaande tabel geeft de koopkrachtontwikkeling weer in 2014 ten opzichte van 2013 voor de zogenoemde standaardhuishoudens. Dit beeld weerspiegelt de effecten van de maatregelen van het kabinet alsmede een aantal macro-economische ontwikkelingen. Sociale minima zien hun koopkracht afnemen door bezuinigingen op de zorgtoeslag en de afbouw van de dubbele heffingskorting in de berekening van de bijstand. De effecten zijn beperkt door een verhoging van de algemene heffingskorting en een eenmalige uitkering voor sociale minima via gemeenten. De koopkracht van gepensioneerden daalt vooral door de korting van pensioenuitkeringen door pensioenfondsen. Werkenden profiteren van de verhoging van de arbeidskorting, hoewel deze voor hogere inkomens wordt afgebouwd. De koopkracht van hogere inkomens wordt gedrukt door de afbouw van de algemene heffingskorting en de arbeidskorting.

Tabel standaardkoopkrachtbeeld* (raming 2014)	
Actieven	%
Alleenverdiener met kinderen	
Modaal	-1½
2 x modaal	-1¾
Tweeverdieners	
modaal + ½ x modaal met kinderen	¾
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	- ¾
modaal + modaal zonder kinderen	¼
2 x modaal + modaal zonder kinderen	-¾
Alleenstaande	
Minimumloon	1½
Modaal	¼
2 x modaal	-1½
Alleenstaande ouder	
Minimumloon	-1½
Modaal	- ½
Inactieven:	
Sociale minima	
paar met kinderen	-1¼
Alleenstaande	-¼
alleenstaande ouder	-¾
AOW (alleenstaand)	
(alleen) AOW	-¼
AOW +10000	-1¾
AOW (paar)	
(alleen) AOW	1
AOW +10000	-1¾

*In het standaardkoopkrachtbeeld is geen rekening gehouden met het afschaffen van de Wtcg-tegemoetkoming, CER-uitkering en aftrek specifieke zorgkosten. Huishoudens die momenteel gebruik maken van deze regelingen hebben een additioneel negatief gemiddeld inkomenseffect van -2 procent. Dit effect is wel meegerekend in de mediane koopkracht. Hierbij is geen rekening gehouden met compenserend maatwerk dat gemeenten via de individuele bijzondere bijstand of de Wmo zullen bieden.

Annex bij het DBP: Methodologie, economische modellen en aannames onderliggend aan de infomatie in het DBP.

Tabel 8. Methodologische aspecten.

Schattingstechniek	**Stappen voor het budgettaire proces waarvoor het gebruikt is[1]**	**Relevante eigenschappen van het model/ gebruikte techniek**
SAFFIER II	macrovoorspelling voor de Nederlandse economie op korte en middellange termijn	macro-econometrisch model
MIMOSI	ramingen koopkracht, loonkosten, sociale zekerheid en loon- en inkomstenheffing	microsimulatiemodel
MIMIC	raming beleidseffecten op structureel arbeidsaanbod	algemeen evenwichtsmodel
ISIS	raming trendmatige structureel arbeidsaanbod	HP-filter
BIMBAM	korte en middellange termijnramingen van belastingen (m.u.v. loon- en inkomstenbelasting)	detailraming belastingontvangsten
ZOEM	raming werkgelegenheid zorg en zorguitgaven	rekenkundig model voor werkgelegenheid zorg en voor zorguitgaven op korte en middellange termijn
Overheidsrekening	raming van werkgelegenheid overheid en collectieve uitgaven en inkomsten m.u.v. belastingen, zorg en sociale zekerheid	gedetailleerd rekenkundig model voor werkgelegenheid overheid en voor totale overheidsfinanciën op korte en middellange termijn
EVIEWS in combinatie met software van de EC	raming output gaps	econometrisch model